

Arbetarmakt om EU

Den trotskistiska organisationen *Arbetarmakt* har en något annorlunda EU-politik än den övriga svenska utoparlamentariska vänstern, vilket bl a framgår av den första av de två följande artiklarna, som polemiserar mot Socialistiska Partiet. Artiklarna har ett antal år på nacken (publicerades 1996) och ståndpunkterna har givetvis också på många håll modifierats sedan dess (detta gäller inte minst de svenska riksdagspartierna), men i Arbetarmakts fall så ligger nog ändå linjen fast i sina huvuddrag.

Se även [Efter Maastricht. Ett kapitalistiskt Europas förenta stater?](#) av Keith Harvey (från 1994) som ger en del av bakgrunden i synnerhet till den andra av artiklarna nedan.

Martin F

Ur *Arbetarmakts nyhetsbrev* 8/96

Från debatten i Socialistiska partiet

Partistyrelsen och sektskämten

Följande artikel av Anders Hagström skrevs ursprungligen som ett inlägg i Socialistiska Partiets debatt inför dess 13:e kongress 1990.

Kongressen skulle bl a behandla de frågor som skulle tas upp på dess internationella moderorganisations kongress. En av punkterna var antagandet av en resolution om Europa.

Artikelförfattaren kom sedermera att lämna SP och delta i bildandet av Arbetarmakt. Den kritik som förs fram är dock fortfarande relevant.

Även om jag föreslagit att förslaget till Europaresolution skall avvisas kan jag inte låta bli att reagera på några formuleringar i partistyrelsens inlägg om Europaresolutionen:

Liksom förra året då de europeiska sektionerna antog ett gemensamt manifest inför EG-valen är vi kritiska till parollen om 'Europas förenade socialistiska stater'.

I ett brev till de politiska byråerna skrev Tullio för FS-byrån att parollen blir ett sektliknande skämt ifall den inte fylls med konkret innehåll. Problemet är att den är ett sektliknande skämt. Den har smak av skrivbordsprodukt.

För vem hävdar på allvar att det är just så vi föreställer oss den socialistiska revolutionens *verkliga* förlopp i Europa — via upprättandet av en europeisk federation? Vem vet något om det?

Eller ens att det skulle vara det *önskade* förloppet! Vi är för en socialistisk världsfederation — men resten? Låt framtiden avgöra det!

Problemet med parollen är att om den leder tanken någonstans är det fel — i eurochauvinistisk riktning. I vår propaganda (för det är ju det det rör sig om) är det mycket viktigare att vi tar fasta på nord-syd-tanken.

I den mån vi behöver en 'motvision' till EG tycker vi att vi i allmänna ordalag kan tala om 'ett socialistiskt Europa', 'arbetarnas Europa' eller något liknande.

Ja, vem är det som på allvar hävdar att det är just så vi kan föreställa oss revolutionens

verkliga förlopp i Europa?

Svar: Klasskampen själv — och Trotskij, som för övrigt var den som fick kommunistiska internationalsen att anta parollen i samband med den så kallade Ruhrkrisen 1923, då Frankrike ockuperade det tyska industriområdet Ruhr för att pressa fram krigsskadestånd, och tyska och franska kommunister drev en gemensam kampanj mot ockupationen.

Trotsky

I en kritik av stalinismens försök att dribbla bort parollen ställd till kommunistiska internationalsens sjätte världskongress 1928, skrev han:

Parollen om [Europas] förenade sovjetstater motsvarar den proletära revolutionens dynamik. Den bryter inte ut samtidigt i alla länder, utan går från land till land och kräver särskilt på den europeiska scenen nära band mellan länderna, både utifrån att försvara sig mot mäktiga yttre fiender och med hänsyn till det ekonomiska uppbygget.

Man kan förvisso protestera genom att försöka hävda att efter Ruhrkrisen, som var den sista gången denna paroll fick en knuff framåt att antagas, har den inte spelat någon större roll i de kommunistiska partiernas agitation i Europa, och så att säga inte slagit rot. Men det gäller lika mycket paroller som arbetarstaten, sovjeter och så vidare, det vill säga parollerna för den direkt förrevolutionära perioden. Förklaringen är att den revolutionära rörelsen på den europeiska kontinenten sedan slutet av 1923 befinner sig på tillbakagång, och det oaktat den femte kongressens felaktiga politiska bedömningar. Men just därför är det ödesdigert att helt eller delvis basera ett program på intryck som man erhållit bara under den perioden. Det var ingen slump att parollen om Europas förenade sovjetstater trots alla fördomar antogs just 1923, vid en tidpunkt när man förväntade sig en revolutionär explosion i Tyskland och när frågan om de mellanstatliga förhållandena i Europa var ytterst brännande. Varje gång krisen i Europa eller världen förvärras kommer de viktigaste politiska problemen att hamna i förgrunden och parollen om Europas förenta stater kommer att få ny dragningskraft. (Se [Tredje internationalsen efter Lenin](#), i avsnittet om ”Parollen om Europas förenade sovjetstater.”)

Enda tänkbara form

Även om Trotskij i likhet med hela det revolutionära avantgardet kanske kommer att få fel i sina förutsägelser att det skulle vara omöjligt för borgarna att skapa ett politiskt och förenat Europa — men vem räknade då med att kapitalismen i Europa skulle överleva så lång tid som den faktiskt gjort — har han fullständigt rätt i att Europas Förenade Socialistiska Stater utgör arbetarmaktens enda tänkbara överlevnadsform i Europa, som när han formulerade denna tanke för första gången i tryck krigsåret 1915 (!) var mindre sammanvävt än idag. (Jag kan tillägga, eftersom jag inte kan motstå frestelsen, att den exakta formuleringen var: ”Europas Förenta Stater representerar först och främst en form — den enda tänkbara — för proletariatets diktatur i Europa.”)

Det var i praktiken samma perspektiv som vägledde den ryska bolsjevikrevolutionen. Gång på gång varnade ju Lenin för att den ryska rådsmakten var dömd utan den tyska revolutionen. Och som vi haft tillfälle att upprepa så många gånger fick han ju både rätt och fel. Den tyska revolutionen besegrades både 1918 och 1923, men Sovjet överlevde till ett ohyggligt pris; Stalin, Sovjetunionens och Östeuropas byråkratiska urartning och deformation och socialismens identifiering med byråkrati, terror, slavarbetsläger och låg levnadsstandard.

Strategiskt perspektiv

Så parollen om Europas Förenade Socialistiska Stater är inte bara en propagandaformulering

utan också ett strategiskt perspektiv som är *själva grundvalen för den proletära revolutionens möjlighet att segra och överleva i Europa*.

Det var därför Trotskij försvarade den så hårdnackat, och det är därför den alltid utgjort en del av Fjärde internationalens programmatiska ståndpunkter, och återfinns i åtskilliga resolutioner under årens lopp.

Sedan är det givetvis en annan femma att man i propaganda och agitation använder olika formuleringar i stil med "arbetarnas Europa" osv, men det är inte mycket att orda om. Det är en pedagogisk fråga, inte en strategisk.

Vad argumentet om eurochauvinism anbelangar är det svårt att ta det seriöst. Säg det till Europas miljoner fattiga och migrantarbetare, de lågavlönade i Portugals textilindustri. För att inte tala om alla de oräkneliga miljoner som slavar i tredje världen för Europas imperialistiska härskare. Jag har svårt att tro att inte världens fattiga och utsugna skulle uppskatta att Europas proletärer gjorde allt de kunde för att lyfta av det oket och ersätta det med ett generöst och villkorslöst stöd som bygger på Europas kombinerade resurser och kunnande.

I övrigt kan man tillägga, alldeles bortsett från att den revolutionärt socialistiska dynamiken i den moderna klasskampen, att varje revolution och kris i Europa från franska revolutionen i slutet av 1700- talet och framåt har haft en tendens att gå utöver gränserna, därför att de helt enkelt inte haft något annat val.

De franska revolutionärerna ställdes mot den europeiska reaktionens interventionsarméer och korn, om än i en alltmer deformerad form, att exportera den franska revolutionens landvinningar till andra länder. Vattendelaren mellan de borgerliga och proletära revolutionerna, 1848-49 års revolutionsvåg, svepte som en virvelvind över nästan hela Europa.

Och faktiskt pulserar samma dynamik på ett märkligt upp- och nervänt sätt just i denna minut, ty vad var egentligen en av drivkrafterna bakom de dramatiska omvälvningarna i Östeuropa? Eller för att ta ett mycket närliggande och konkret exempel; vad var skalet till att Tyminski fick sådana oväntade framgångar i det polska presidentvalet? Jo förhoppningen om att Polen snabbt skall bli en del av det Europa som tycks kombinera demokrati med en hög levnadsstandard.

Att man sedan tror att EG och marknaden är vägen dit, kan man tacka stalinismen för. Före stalinismen var det socialismen som var hoppet om en bättre värld, idag har stalinismen lyckats med att få kapitalismen att framstå som detta.

Idag är vår historiska uppgift att återskapa förtroendet för det socialistiska alternativet, och bygga de partier som är förmögna att leda massorna i kampen för detta alternativ. I Europa kommer denna kamp oundvikligen att resa behovet av en alleuropeisk socialistisk lösning — Europas Förenade Socialistiska Stater — som en nödvändig etapp på vägen mot Världens Förenade Socialistiska Stater! Sedan må partistyrelsen tycka vad den vill, man kan bara hoppas att verkligheten kommer att dra den med sig.

Ur *Arbetarmakts nyhetsbrev* 8/96

Kamp för ett förenat socialistiskt Europa!

Den offensiv som borgarna bedriver inom EU mot arbetarklassen kräver ett samordnat svar. Frågan är nu högaktuell i samband med EU:s regeringskonferens. Mark Abram redogör i följande artikel för det socialistiska alternativet till Maastricht.

Av de olika ”produktionsfaktorerna” är arbetarklassen i Europa mindre rörlig och mindre internationaliserad än kapitalet. Bara två miljoner arbetare (dvs mindre än 2% av en arbetsstyrka på 160 miljoner) arbetar stadigvarande i ett EU-land där de inte är medborgare. De internationella fackliga och politiska organisationernas underutvecklade karaktär återspeglar detta objektiva faktum, ett faktum som ställer det europeiska proletariet i ett allvarligt underläge i förhållande till bourgeoisin.

Medan borgarna och regeringarna i EU har rationaliserat sina kol-, stål- och varvsindustrier genom överenskommelser, har arbetarna bara uppnått ryckvisa solidaritetshandlingar — vanligen initiativ på basnivå utan officiellt fackligt stöd.

Den europeiska arbetarklassen återspeglar denna brist på ”europeisering” i sin ideologiska efterblivenhet, sin spontana tendens under de senaste 20 åren att vara mer antieuropeisk än borgarna. Samtidigt som den delvis framkallas av tveksamhet om den europeiska föreningens sociala kostnader, har denna anti europeiska stämning också förstärkts av de vänsterreformistiska förespråkarna för den ekonomiska nationalismens återvändsgränd.

Förvägras

Arbetarklassen i Europa är inte bara nationellt uppdelad. Den inkluderar också 7 miljoner arbetare som inte är medborgare i något EU-land, som förvägras medborgarskap, som ofta är överexploaterade och underkastade rasism och trakasserier från staten och andra krafter.

Dessutom har effekterna av Maastricht varierat mellan olika grupper av arbetare. Medan en del arbetare har förlorat sina jobb som ett resultat av rationaliseringen av den tunga industrin, eller på grund av företagsköp som underlättats av EU-lagarna, har andra arbetare dragit nytta av strukturfonder och arbeten som annars inte skulle ha skapats.

Arbetarfientlig

Arbetarklassen som helhet bör inte ta ställning för eller emot Maastrichtfördraget i folkomröstningar eftersom motstånd mot det är motstånd mot en form av kapitalistisk utveckling till förmån för en annan. Var och en av dessa utvecklingsformer har arbetarfientliga följder och arbetarklassen måste göra motstånd mot dem.

Men det skulle vara förödande för arbetarklassen i vilket som helst europeiskt land att ställa sig bakom den ena eller andra delen av bourgeoisin, att förespråka protektionism och så vidare. Detta skulle på ett ödesdigert sätt undergräva arbetarnas självständighet och utplåna chanserna för en effektiv internationell solidaritet mellan arbetargrupper.

Största betydelse

Om vi bortser från skillnaderna mellan EU-länderna, så åtnjuter de anställda arbetarna den kortaste arbetsdagen, den längsta semestern, den högsta lönen och de bästa sociala förmånerna inom OECD. Ändå har EU samtidigt den högsta arbetslösheten — 11% eller 17 miljoner — av

de tre stora imperialistiska blocken.

Dessa två sociala fakta är av allra största betydelse för den europeiska arbetarrörelsens framtida inriktning.

Det finns en stor fara för att fackföreningarna bara kommer att representera snäva skikt av en "arbetararistokrati", medan massan av oorganiserade och arbetslösa känner sig främmande inför dem och till och med används mot dem.

Ultrabyråkratisk

Arbetarklassens officiella fackliga organisering i Europa — den europeiska fackföreningsfederationen (ETUC) — är inte en kämpande arbetarorganisation utan en ultrabyråkratisk påtryckningsmaskin i förhållande till EU-kommissionen.

Den gör anspråk på att representera ungefär 47 miljoner arbetare, samlade i 45 nationella fackföreningsfederationer i 22 europeiska länder (dvs 95% av alla fackligt organiserade arbetare i dessa länder). Den är till sitt ursprung och sin praktik våldsamt "antikommunistisk" och understödde prokapitalistiska ideologier i arbetarstaterna.

Den har sett sin roll som att representera arbetarklassen i Bryssels och Strasbourgs korridorer. Beväpnade med artiklarna 2, 117 och 118 i Remfördraget har ETUC uppmanat borgarna att "förbättra anställningsmöjligheterna för arbetare och bidra till att höja deras levnadsstandard" och förbättra arbetsförhållandena och de sociala trygghetssystemen.

Sociala stadgan

Sedan Maastricht och överenskommelsen om den gemensamma marknaden har ETUC koncentrerat sig på att försöka få den sociala stadgan bifogad till de olika bindande överenskommelserna mellan regeringarna. Den sociala stadgan eller "Fördraget om arbetarnas sociala rättigheter" antogs av alla EU-länderna (förutom Storbritannien) vid EU:s toppmöte i december 1989 i Strasbourg.

Från borgarnas och kommissionens sida var den avsedd att upprätta en miniminivå vad gäller arbetsvillkor så att länderna inte ska kunna bjuda under varandra i konkurrensen om investeringar genom att erbjuda villkor långt under sina grannars. Särskilt Tyskland, som belastas av det kvarlevande "sociala partnerskapet", vill ha en utplanad spelplan. Samtidigt som det otvivelaktigt vill angripa sina arbetare, vill det således också att andra europeiska bourgeoisier ska "höja sig uppåt". Från fackföreningsbyråkratins sida är det en socialdemokratisk garanti för att arbetarnas levnadsstandard kommer att skyddas, att arbetsvillkoren kommer att utjämnas uppåt till den bästa standarden på hela kontinenten. Det är en reformistisk utopi.

Inte ens bindande

Stadgan gjordes inte ens till en bindande del av Maastricht-fördraget och måste genomföras i form av speciella direktiv för varje medlemsland. Sedan 1992 har bara de mest triviala av de 47 föreskrifterna godkänts och vad gäller de flesta — om skydd av unga, tillvägagångssätt vid avsked, att en del arbetare tvingas bli entreprenörer etc — har inga framsteg ägt rum.

Frågor som gäller invandring, socialt skydd, arbetarnas representation, lagar om avsked kräver allihop enhällighet för att bli godkända. Röstning med kvalificerad majoritet (varigenom ingen imperialistisk makt kan utöva veto mot en ny åtgärd) gäller bara för hälsofrågor och säkerhetsföreskrifter.

Samtidigt förblir de frågor som är känsligast för borgarna i hela EU — lönenivåer, fackliga rättigheter, strejkrätt och lockouter — helt utanför fördragets bestämmelser.

Den sociala stadgan är inte i något som helst avseende ett program för ett arbetarnas Europa och ETUC är inte en organisation som kan formulera eller kämpa för ett sådant program.

Svaga

De existerande formerna av gränsöverskridande fackliga basorganisationer är dock mycket svaga.

Under 1960- och 1970-talet kunde de olika bilfabrikerna inom de USA-ägda multinationella bolagen upprätta en viss form av gemensam organisation med lokala företrädare för arbetarna (t. ex. inom Ford).

Praktiska solidaritetsrörelser har uppstått episodiskt (t. ex. under den brittiska gruvarbetarstrejken 1984-84), men utan att lämna något av betydelse efter sig.

Den franska strejkvågen i slutet av 1995 antyder emellertid en trend i motsatt riktning. De franska arbetarna, vars militanta sektorer står under ledning av det våldsamt ”anti-europeiska” (och patriotiska) kommunistpartiet och CGT-facket, förde emellertid inte fram några paroller mot EU/Maastricht i spetsen för kampen. CGT organiserade faktiskt en gemensam demonstration i norra Frankrike med en besökande delegation från Tysklands största och mest militanta fack — IG Metall. Demonstranterna skanderade parollen för en europeisk generalstrejk.

Den franska pressen kallade intressant nog detta för den ”första revolten mot globaliseringen”. Om det var så, så kunde man inte se någon nationell isolationism.

Liverpool

Inte heller har exempel på internationella band på senare tid varit begränsade till Europa. Den solidaritet som de strejkande hamnarbetarna i Liverpool fått från sina arbetskamrater i USA och Australien åtföljdes av förklaringar från dem om ”att ifall kapitalet är globalt så måste arbetarrörelsen också bli global”.

Medvetet projekt

Vad som behövs är ett medvetet projekt för att bygga dessa band på varje nivå och att bygga band med arbetarrörelsen på andra kontinenter på basnivå. Initiativet till detta kommer att komma, som det alltid gjort, från de politiskt mest medvetna delarna av arbetarklassen: dess revolutionära avantgarde.

I en alltmer europeiserad industri- och servicesektor kan och måste sådana band och basorganisationer byggas: för att samla information, tränga igenom affärshemlighetens slöja, och störa borgarnas planer på att spela ut en fabrik mot en annan.

Under det närmaste året kommer var och en av de nationella bourgeoiserna försöka övertyga sina arbetare om att deras förslag om ett Europa a la carte, ett Europa med hög hastighet, ett Europa med två banor osv är i deras intresse.

Avvisas

Allt detta måste avvisas. Vi förespråkar varken ett förenat imperialistiskt Europa som utsuger världen och i allt högre grad drabbar samman med sina rivaliserande block (Nafta och Japan)

eller ”självständiga” rivaliserande europeiska imperialiststater, som tävlar med varandra om att införa sydostasiatiska förhållanden på arbetsmarknaden samtidigt som de underblåser nationalism inom arbetarklassen.

Europas arbetare måste upprätta sin självständighet som klass både från sina nationella kapitalister och från institutionerna i en eventuell europeisk imperialistisk superstat.

Men arbetarna måste använda det ökade övernationella medvetandet i Europa till att aktivt bygga organisationer och band underifrån, göra propaganda och agitera för det slags krav som formuleras här under och angripa hela den existerande reaktionära lagstiftningen och konstitutionerna i EU-staterna.

Over hela Europa måste vi kämpa för gemensamma ekonomiska krav och övergångskrav:

- För en rörlig löneskala och en lagstadgad minimilön. För ett system med allmänna socialförsäkringar (vid sjukdom, arbetslöshet och ålderspensioner) som utgår från de bästa exempel som redan vunnits av arbetarna i Europa. För arbetarnas kontroll över välfärdsfonderna — som bara är en avsatt del av lönen och som skapats av deras eget arbete — liksom en lagstadgad garanti att ingen ska kunna falla under minimilönen. Nej till Juppéplanen och alla motsvarigheter i EU. Solidaritet med alla arbetare som kämpar mot angrepp på sina existerande sociala landvinningar.
- En brådskande kampanj, organiserad av fackföreningarna, för att bekämpa den växande arbetslösheten. År 2000 kommer arbetslöshetsnivån, om vi inte stoppar den, att vara mer än sex gånger högre än under 1970-talet. Arbetare med jobben kvar kan inleda kampen genom att kämpa för en drastisk och lagstadgad sänkning av arbetstiden till 35 timmar i veckan i hela EU och på varje arbetsplats och i varje koncern kämpa för att tvinga fram arbetarkontroll över anställningar, avskedanden och arbetstiden.
Hotet om avsked måste mötas med kravet på en rörlig arbetstid för att dela på tillgängliga arbeten. Majoriteten av de nya jobb som skapas i Europa är med tidsbegränsad anställning, är ofta bara deltidsarbete och jobb där företagen begränsar eller helt förbjuder fackliga rättigheter. Nödvändigheten av 100-procentigfacklig anslutning går jämsides med kampen för att visa att fackföreningarna kan vinna permanenta avtal och heltidsarbeten överallt där detta krävs av de anställda. Avskaffa korttidsavtal. För en lagstiftad rätt till anställningstrygghet.
- Ner med de antifackliga lagar som utformats för att fjättra motståndet mot konvergensåtgärderna; för band mellan fotfolket i alla industrier. För obegränsad strejkrätt; inga av staten organiserade obligatoriska omröstningar, inga avkylningsperioder eller lagliga uppskjutanden av stridsåtgärder.
- För alla arbetares fria rörlighet inne i och in i Europa — öppna gränserna! För rätten till politisk asyl! Ner med Trevi- och Schengenavtalen!
- Inte ett öre till en europeisk polisstyrka eller en europeisk armé — ner med Nato och Västeuropeiska unionen!
Ut med alla Nato- och FN-trupper ur Bosnien och republikerna i det forna Jugoslavien!
- Ner med den ej valda EU-kommissionen och ministerrådet.
För val av en suverän konstituerande församling i alla EU-länder och de länder som vill ansluta sig — sammankallad och skyddad av arbetarklassens kamporganisationer.
- Nej till borgarnas Europa. Ja till ett arbetarnas Europa — öppet för alla världens arbetare.

Bara arbetarnas revolution och arbetarstater som styrs av arbetarråd kan ena Europa på en progressiv grund.

För Europas förenade socialistiska stater — en federation av revolutionära arbetarstater som är öppen för alla folk som vill ansluta sig.

(Översatt ur *Trotskyist International* nr 19)